

HOÀN THIỆN QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT VỀ MIỄN TRỪ, BẢO LƯU VÀ CÔNG NHẬN KẾT QUẢ HỌC TẬP TRONG CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO TRÌNH ĐỘ TRUNG CẤP, CAO ĐẲNG

FINALIZATION OF THE LEGAL REGULATIONS ON EXEMPTION, RESERVATION AND RECOGNITION OF LEARNING RESULTS IN INTERMEDIATE AND COLLEGED TRAINING PROGRAMS

Trần Trọng Hoàn, Nguyễn Mạnh Tùng**

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 03/10/2022

Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 03/04/2023

Ngày bài báo được duyệt đăng: 28/04/2023

Tóm tắt: Bài viết đưa ra khái niệm về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng; phân tích quy định pháp luật hiện hành về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng. Trên cơ sở chỉ ra một số khó khăn, vướng mắc trong thực hiện việc miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập của chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng, bài viết đề xuất một số kiến nghị hoàn thiện quy định pháp luật về nội dung này.

Từ khóa: Miễn trừ, bảo lưu kết quả học tập, công nhận kết quả học tập, trình độ trung cấp, trình độ cao đẳng.

Abstract: The article introduces the concept of exemption, reservation, and recognition of learning results in training programs at intermediate and college levels; analysis of current legal regulations on exemption, reservation, and recognition of learning results in training programs at intermediate and college levels. Based on pointing out some difficulties and obstacles in the implementation of exemption, reservation, and recognition of learning results in training programs at intermediate and college levels, the article proposes complete recommendations to improve the legal provisions on this content.

Keywords: exemption, reserve learning results, recognize learning results, intermediate level, college level.

* Viện kiểm sát nhân dân huyện Đan Phượng, TP. Hà Nội

I. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, số người tốt nghiệp trình độ đại học, sau đại học có nhu cầu đăng ký tuyển sinh và tham gia học chương trình bậc trung cấp, cao đẳng ngày càng nhiều. Dù chưa có số liệu thống kê cụ thể từ Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, nhưng qua thông tin phản ánh từ phương tiện thông tin đại chúng[†] cho thấy, nhu cầu học chương trình bậc trung cấp, cao đẳng của xã hội từ những người đã tốt nghiệp trình độ đại học trở lên đã và đang ngày càng gia tăng. Do vậy, trước mắt cần rà soát, sửa đổi nội dung khung pháp lý điều chỉnh vấn đề này, trong đó, nội dung miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập của chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng là vấn đề cấp thiết hơn cả, bởi lẽ quy định pháp luật điều chỉnh vấn đề này hiện nay còn nhiều mâu thuẫn, gây ra khó khăn, vướng mắc trong thực tiễn thực hiện và nhu cầu từ người tốt nghiệp đại học, sau đại học mong muốn có tấm bằng trung cấp, cao đẳng sớm để đáp ứng nhu cầu của nhà tuyển dụng thì việc miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập là một trong những nội dung quan trọng, cần sớm được hoàn thiện.

II. Cơ sở lý thuyết

2.1. Đường lối, chính sách của Đảng Cộng sản Việt Nam về xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, về xây dựng

và hoàn thiện hệ thống pháp luật trong lĩnh vực giáo dục nghề nghiệp.

2.2. Các quy định của Hiến pháp và các quy định trong một số văn bản quy phạm pháp luật dưới luật hiện hành như Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTBXH ngày 13/03/2017; Thông tư số 10/2018/TT-BLĐTBXH ngày 26/9/2018; Thông tư số 11/2018/TT-BLĐTBXH ngày 26/9/2018; Thông tư số 12/2018/TT-BLĐTBXH ngày 26/9/2018; Thông tư số 13/2018/TT-BLĐTBXH ngày 26/9/2018; Thông tư số 24/2018/TT-BLĐTBXH ngày 06/12/2018; Thông tư số 03/2019/TT-BLĐTBXH ngày 17/01/2019.

III. Phương pháp nghiên cứu

Bài báo được viết dựa trên cơ sở lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin về Nhà nước và Pháp luật. Nội dung của bài báo được trình bày và phân tích dựa trên cơ sở một số văn bản quy phạm pháp luật, văn bản hướng dẫn áp dụng pháp luật của Nhà nước Việt Nam. Cụ thể, các tác giả đã sử dụng những phương pháp nghiên cứu chủ yếu sau:

3.1. Phương pháp phân tích

- Phân tích nguồn tài liệu là văn bản quy phạm pháp luật quy định về người bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của đương sự. Từ các nguồn tài liệu đó, tác giả đã thu

[†] Phương Hòa- Hồng Vân (21/04/2016), bài viết *Thạc sĩ, cử nhân cắt bằng đi học trung cấp* tại <https://vnexpress.net/thac-si-cu-nhan-cat-bang-di-hoc-trung-cap-3390136.html>, tham khảo ngày 10/10/2020.

Lê Hữu Việt (27/03/2017), bài viết *Xuất hiện “Liên thông ngược”* tại <https://www.tienphong.vn/giao-duc/xuat-hien-lien-thong-nguoc-1134228.tpo>, tham khảo ngày 10/10/2020.

Đặng Anh (21/05/2019), bài viết *“Liên thông ngược”- nghịch lý trong giáo dục và đào tạo* tại <https://baothaibinh.com.vn/tin-tuc/11/80973/lien-thong-nguoc-nghich-ly-trong-giao-duc-va-dao-tao>, tham khảo ngày 10/10/2020.

thập được những thông tin khoa học liên quan đến vấn đề nghiên cứu.

- Phân tích nội dung: Phương pháp phân tích theo cấu trúc logic của nội dung vấn đề nghiên cứu, từ đó, tác giả định hướng được các nội dung cơ bản, các vấn đề cần đề cập về đối tượng nghiên cứu là các quy định pháp luật hiện hành về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng.

3.2. Phương pháp tiếp thu, kế thừa

Trong quá trình nghiên cứu, bài báo đã dựa trên cơ sở các văn bản pháp luật chứa đựng các quy định pháp lý trước đó để tiếp thu, kế thừa và phát triển có chọn lọc những nội dung phù hợp của bài nghiên cứu.

3.3. Phương pháp tổng hợp

Bài viết sử dụng phương pháp tổng hợp để liên kết những mặt của vấn đề nghiên cứu, từ thực tiễn các quy định, qua phân tích, tác giả đã tổng hợp lý thuyết để xây dựng được một chỉnh thể khái niệm, từ đó tạo ra một hệ thống lý luận mới đầy đủ về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng. Tổng hợp lý thuyết bao gồm những nội dung: - Sau khi phân tích để tổng hợp xây dựng được khái niệm, tác giả đã phân tích các quy định pháp luật hiện hành, từ đó phát hiện thông tin còn thiếu hoặc còn sai lệch, chưa thống nhất, từ đó tiếp tục tổng hợp các quy định để đưa ra kiến nghị hoàn thiện pháp luật.

IV. Kết quả nghiên cứu

4.1. Khái quát chung về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng

Pháp luật quy định về chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng nói chung và quy phạm pháp luật điều chỉnh về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng hiện nay nói riêng chưa đưa ra khái niệm hay giải thích từ ngữ “miễn trừ”, “bảo lưu kết quả học tập” hay “công nhận kết quả học tập”; đồng thời những quy định liên quan đến vấn đề miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng vẫn chưa cụ thể, còn nhiều mâu thuẫn và không phù hợp với tình hình thực tế. Do vậy, trước hết, bài viết đề xuất khái niệm về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng nhằm mục đích định hướng.

4.1.1. Khái niệm về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng

Theo Từ điển Tiếng Việt, “miễn là cho khỏi phải chịu, khỏi phải làm”, “miễn trừ là miễn cho khỏi (thường nói về những điều theo quy định pháp luật)[‡]”. Với quy định tại thông tư số 09/2017/TT-BLĐTBXH ngày 13/03/2017 và một số thông tư hướng dẫn về chương trình môn học trình độ trung cấp, cao đẳng, người theo học chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng được

[‡] Hoàng Phê (Chủ biên) (2019), *Từ điển Tiếng Việt*, Viện Ngôn ngữ học, NXB Hồng Đức, tr799.

miễn học, miễn thi kết thúc môn học khi đáp ứng những điều kiện nhất định theo quy định pháp luật đối với một số môn học thuộc khối kiến thức chung: giáo dục quốc phòng- an ninh[§], tin học[¶], giáo dục thể chất^{**}, pháp luật^{††}, chính trị^{‡‡}, Tiếng Anh^{§§}. Người học muốn được miễn trừ các môn học trên cần có đơn đề nghị Hiệu trưởng trường trung cấp, cao đẳng đang theo học xem xét, quyết định khi nhập học và trước mỗi kì thi. Từ đó, có thể hiểu *miễn trừ môn học trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng là việc miễn cho người đang theo học chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng khi người đó đáp ứng những điều kiện nhất định theo quy định pháp luật để không phải học một số môn học theo quy định chương trình học trung cấp, cao đẳng đó*. Việc miễn không phải học một số môn học theo chương trình đào tạo trung cấp, cao đẳng do những môn học đó có khối lượng kiến thức, nội dung chương trình tương đương hoặc thấp hơn khi một người đã học ở bậc trung cấp, cao đẳng hoặc bậc đại học, sau đại học hoặc tương đương để tránh việc học đi học lại cùng một nội dung gây lãng phí thời gian, tài sản.

Đối với vấn đề bảo lưu và công nhận kết quả học tập, cũng theo Từ điển Tiếng Việt, “bảo lưu là giữ lại như cũ^{¶¶}”, “công nhận là nhận trước mọi người là hợp với sự thật, với lẽ phải hoặc hợp với thể lệ luật pháp^{***}”. Theo quy định từ thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐ ngày 13/03/2017 và một số thông tư hướng dẫn về chương trình môn học thuộc khối kiến thức chung do Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội ban hành, người đang theo học chương trình trung cấp, cao đẳng được miễn trừ môn học sẽ được bảo lưu, công nhận kết quả học tập đối với môn học đó trong một số trường hợp với các yêu cầu nhất định. Người học được bảo lưu, công nhận kết quả học tập khi đủ các điều kiện: (1) các môn học, môn học đạt yêu cầu từ chương trình đào tạo của trường; của trường nơi chuyển đi trong trường hợp chuyển trường; của một trong hai trường thực hiện liên kết đào tạo trong trường hợp học cùng lúc hai chương trình và (2) người học có nhu cầu được bảo lưu kết quả học tập phải có đơn đề nghị hiệu trưởng xem xét, quyết định khi nhập học và trước mỗi kỳ thi. Thời gian được bảo lưu kết quả học tập không quá 5 năm. Ngoài ra, trong một

[§] Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Thông tư số 10/2018/TT-BLĐTĐ ngày 26/9/2018.

[¶] Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Thông tư số 11/2018/TT-BLĐTĐ ngày 26/9/2018.

^{**} Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Thông tư số 12/2018/TT-BLĐTĐ ngày 26/9/2018.

^{††} Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Thông tư số 13/2018/TT-BLĐTĐ ngày 26/9/2018.

^{‡‡} Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Thông tư số 24/2018/TT-BLĐTĐ ngày 06/12/2018.

^{§§} Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Thông tư số 03/2019/TT-BLĐTĐ ngày 17/01/2019.

^{¶¶} Hoàng Phê (Chủ biên) (2019), *Từ điển Tiếng Việt*, Viện Ngôn ngữ học, NXB Hồng Đức, tr48.

^{***} Hoàng Phê (Chủ biên) (2019), *Từ điển Tiếng Việt*, Viện Ngôn ngữ học, NXB Hồng Đức, tr263.

số trường khác theo quy định^{†††}, người học được tạm dừng chương trình học và cũng được bảo lưu kết quả học tập. Từ giải thích trên, có thể hiểu *bảo lưu, công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng* là việc thực hiện theo quy định pháp luật để công nhận khối lượng kiến thức, kết quả học tập và giữ lại như cũ kết quả học tập của những môn học đã đáp ứng những điều kiện được coi là đạt yêu cầu đối với người được miễn trừ môn học trong chương trình đào tạo *trình độ trung cấp, cao đẳng*. Như vậy, một người để được bảo lưu và công nhận kết quả học tập phải là người đang theo học chương trình trung cấp, cao đẳng, chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng đó phải có những môn học có khối lượng kiến thức tương đương/thấp hơn khối lượng kiến thức mà người đó đã học, đồng thời kết quả môn học đó đạt yêu cầu và người đó phải tiến hành một số thủ tục để được xem xét bảo lưu và công nhận theo quy định pháp luật.

4.1.2. Quy định pháp luật về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng

Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH ngày 13/03/2017 và một số Thông tư hướng dẫn về chương trình môn

học thuộc khối kiến thức chung do Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội ban hành có quy định về việc miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập đối với một số môn học trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng bao gồm: giáo dục quốc phòng- an ninh, tin học, giáo dục thể chất, pháp luật, chính trị, Tiếng Anh và một số môn học khác.

4.1.2.1. Đối với môn Giáo dục quốc phòng- an ninh

Tại điều 10 khoản 1 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH quy định: “Việc miễn, giảm, tạm hoãn học môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh được *thực hiện theo quy định* tổ chức dạy, học và đánh giá kết quả học tập môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh *do Bộ Lao động -Thương binh và Xã hội ban hành*”. Quy định này được Thông tư số 10/2018/TT-BLĐTĐBXH ngày 26/9/2018 hướng dẫn tại điều 5 về việc miễn trừ học tập, tạm hoãn học tập môn học bao gồm các trường hợp miễn học, kiểm tra, thi kết thúc môn học; trường hợp miễn học các nội dung thực hành; trường hợp sinh viên học cao đẳng có bằng tốt nghiệp trung cấp... và quy định về việc Hiệu trưởng quy định cụ thể việc miễn trừ học tập, tạm hoãn học tập môn học.

^{†††} Điều 9.1 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH ngày 13/03/2017 quy định: Người học được tạm dừng chương trình đang học và được bảo lưu điểm học tập nếu thuộc một trong các trường hợp sau: được cơ quan nhà nước có thẩm quyền điều động thực hiện nhiệm vụ quốc phòng - an ninh; vì lý do sức khỏe phải dừng học trong thời gian dài để điều trị thì phải có giấy xác nhận của cơ sở y tế nơi người học đó khám hoặc điều trị hoặc phải có giấy xác nhận khuyết tật theo quy định của Luật Người khuyết tật; trong thời gian bị kỷ luật ở mức đình chỉ học tập có thời hạn; bị truy cứu trách nhiệm hình sự nhưng chưa có kết luận của cơ quan có thẩm quyền hoặc đã có kết luận của cơ quan có thẩm quyền nhưng không thuộc trường hợp bị xử lý kỷ luật ở mức bị buộc thôi học; vì lý do khác nhưng người học phải học xong ít nhất học kỳ thứ nhất tại trường; không thuộc trường hợp bị buộc thôi học.

4.1.2.2. Đối với môn Tin học

Điều 10 khoản 5 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH quy định: “Được miễn học, miễn thi kết thúc môn học Tin học thuộc các môn học chung trong trường hợp người học có kết quả kiểm tra đầu vào của trường đạt chuẩn kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin cơ bản theo quy định của Bộ Thông tin và Truyền thông”, ngoài ra tại thông tư số 11/2018/TT-BLĐTĐBXH ngày 26/9/2018 quy định thêm một số trường hợp được miễn trừ học tập đối với môn Tin học ở chương trình đào tạo trung cấp, cao đẳng (mục VI) với điều kiện “Hiệu trưởng quy định cụ thể và quyết định miễn trừ học tập môn học”; hướng dẫn học môn học này đối với người học tốt nghiệp THCS, THPT; hướng dẫn miễn nội dung học đối với trường hợp người học cao đẳng đã có bằng trung cấp.

4.1.2.3. Đối với môn Giáo dục thể chất

Tại điều 10 khoản 6 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH quy định: “Được miễn học, miễn thi kết thúc môn học Giáo dục thể chất thuộc các môn học chung trong trường hợp người học là thương bệnh binh, có thương tật hoặc bệnh mãn tính làm hạn chế chức năng vận động; người học trong thời gian học tại trường đạt giải nhất, nhì, ba hoặc đạt huy chương trong các đợt thi đấu thể thao cấp ngành hoặc từ cấp tỉnh trở lên”. Thêm nữa, tại Thông tư số 12/2018/TT-BLĐTĐBXH ngày 26/9/2018 phần chương trình trung cấp (mục VI) hướng dẫn việc miễn trừ, bảo lưu kết quả học tập môn học được thực hiện theo Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH; quy định trường hợp người học tốt nghiệp THCS và người đã tốt nghiệp THPT; mục VI phần chương

trình cao đẳng hướng dẫn miễn trừ, bảo lưu môn học đối với trường hợp người học cao đẳng đã có bằng trung cấp.

4.1.2.4. Đối với môn Pháp luật

Điều 10 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH không quy định việc miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập đối với môn Pháp luật. Thông tư số 13/2018/TT-BLĐTĐBXH ngày 26/9/2018 ban hành hướng dẫn môn học Pháp luật thuộc khối các môn học chung trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng, tuy nhiên nội dung miễn trừ, bảo lưu môn học ở phần chương trình đào tạo trung cấp (mục VI) lại viện dẫn lại Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH; phần chương trình đào tạo cao đẳng (mục VI) cũng lại viện dẫn thông tư trên và có hướng dẫn miễn nội dung của môn học này đối với trường hợp người học tốt nghiệp trung cấp học tiếp lên cao đẳng.

4.1.2.5. Đối với môn Chính trị

Tại điều 10 khoản 3 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH quy định: “Được miễn học, miễn thi kết thúc môn học, miễn thi tốt nghiệp đối với môn học Chính trị thuộc các môn học chung trong trường hợp người học đã tốt nghiệp chương trình từ trình độ tương đương hoặc có văn bằng, chứng chỉ tốt nghiệp chương trình trung cấp, cao cấp lý luận chính trị hoặc tương đương”. Thông tư số 24/2018/TT-BLĐTĐBXH ngày 06/12/2018 hướng dẫn chương trình môn Giáo dục Chính trị trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng không giải thích cụ thể thêm nội dung nào hay quy định các trường hợp khác được miễn trừ, bảo lưu kết quả môn học chính trị mà dẫn chiếu lại Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH về quy định miễn

trừ, bảo lưu kết quả học tập; quy định việc học môn học đối với người tốt nghiệp THCS và người đã tốt nghiệp THPT; hướng dẫn miễn trừ, bảo lưu môn học đối với trường hợp người học cao đẳng đã có bằng trung cấp.

4.1.2.6. Đối với môn Tiếng Anh

Tại điều 10 khoản 4 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH quy định: “Được miễn học, miễn thi kết thúc môn học Ngoại ngữ thuộc các môn học chung trong trường hợp người học đã có chứng chỉ ngoại ngữ tương đương bậc 3 theo Khung năng lực ngoại ngữ 6 bậc dùng cho Việt Nam do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành”. Tuy nhiên, đến ngày 17/01/2019 Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội ban hành Thông tư số 03/2019/TT-BLĐTĐBXH quy định về chương trình Tiếng anh trong đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng, thông tư này quy định việc miễn trừ môn học Tiếng anh đối với hệ cao đẳng trong trường hợp người học có chứng chỉ Tiếng anh bậc 2 trở lên theo Khung năng lực ngoại ngữ 6 bậc dùng cho Việt Nam (tương đương A2 CEFR)^{***}; đối với hệ trung cấp, người học được miễn trừ học và thi kết thúc môn Tiếng Anh khi có chứng chỉ Tiếng anh bậc 1 trở lên theo Khung năng lực ngoại ngữ 6 bậc dùng cho Việt Nam (tương đương A1 CEFR); việc bảo lưu kết quả học tập được thực hiện theo Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH; quy định trường hợp người học tốt nghiệp THCS, người học tốt nghiệp THPT khi học môn Tiếng Anh. Ngoài ra, thông tư còn quy định “tùy theo đặc thù của các ngành, nghề đào tạo, các

trường lựa chọn môn học Tiếng Anh hoặc môn học ngoại ngữ khác theo quy định của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội để giảng dạy”.

Bên cạnh đó, điều 10 khoản 2 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH cũng có quy định bao quát: “Được miễn học, miễn thi kết thúc môn học, mô-đun, môn thi tốt nghiệp trong chương trình của trường trong trường hợp người học đã được công nhận tốt nghiệp chương trình từ trình độ tương đương, trong đó có môn học, mô-đun hoặc có môn thi tốt nghiệp có điểm đạt yêu cầu và được công nhận là tương đương với môn học, mô-đun, môn thi tốt nghiệp trong chương trình của trường”. Theo quy định trên, người học còn có thể được miễn trừ các môn học khác khi người học đã được công nhận tốt nghiệp chương trình từ độ tương đương, trong chương trình đó có môn học có điểm đạt yêu cầu và được công nhận tương đương với chương trình của trường trung cấp, cao đẳng đang theo học.

4.2. Một số vướng mắc khi thực hiện quy định pháp luật và kiến nghị hoàn thiện quy định pháp luật về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng

4.2.1. Những khó khăn, vướng mắc về quy định pháp luật

Hiến pháp 2013 tại điều 39 quy định “Công dân có quyền và nghĩa vụ học tập”, đây là quyền và nghĩa vụ cơ bản công dân được Hiến pháp quy định. Theo đó bất cứ ai có nhu cầu đều có quyền lựa chọn

^{***} Xem thêm tại: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/giao-duc/Thong-tu-01-2014-TT-BGDDT-Khu-ng-nang-luc-ngoai-ngu-6-bac-Viet-Nam-220349.aspx>

học chương trình trung cấp, cao đẳng tùy thuộc vào mong muốn và nguyện vọng của mỗi cá nhân. Bên cạnh những người tốt nghiệp THCS, THPT học chương trình đào tạo trung cấp, cao đẳng, những người học khác mong muốn có thêm bằng trung cấp, cao đẳng nghề để phục vụ mục đích bản thân thì số người đã tốt nghiệp trình độ đại học, sau đại học học thêm chương trình trung cấp, cao đẳng ngày một nhiều, xã hội gọi là hiện tượng “liên thông ngược đại học^{§§§}”. Trong thực tiễn hiện nay, ngoài nhóm đối tượng là người tốt nghiệp THCS, THPT học chương trình trung cấp, cao đẳng thì khi áp dụng quy định về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng đối với nhóm đối tượng khác còn chưa thống nhất, nhiều quy định chưa rõ ràng gây ra khó khăn. Cụ thể như sau:

Một là, một số quy định chưa rõ ràng khi miễn trừ môn học đối với môn Quốc phòng an ninh, Điều 5 khoản 1 điểm c Thông tư số 10/2018/TT-BLĐTĐBXH ngày 26/9/2018 quy định trường hợp được miễn trừ khi: “*Có giấy chứng nhận của cơ quan có thẩm quyền cấp đã hoàn thành và có điểm đạt yêu cầu của môn học trong chương trình đào tạo trình độ tương ứng hoặc cao hơn so chương trình đào tạo trình độ đang học*”, hiện nay chưa có giải thích cụ thể là cơ quan nào, đạt điểm như thế nào, giấy chứng nhận ra sao trong trường hợp miễn học, thi kết thúc môn Quốc phòng an ninh khi áp dụng điểm này? Nếu là chứng chỉ Quốc phòng an ninh hoặc giấy chứng nhận hoàn thành chương trình bồi dưỡng kiến thức quốc

phòng- an ninh lại trùng với Điều 5 khoản 1 điểm b cùng thông tư.

Hai là, đối với môn Tin học, ở mục VI Thông tư số 11/2018/TT-BLĐTĐBXH ngày 26/9/2018, trường hợp Hiệu trưởng chưa quy định hay có quy định nhưng văn bản quy định chưa có hiệu lực thì cũng không bảo đảm quyền lợi miễn trừ môn học của người học khi có chứng chỉ tương ứng. Thêm nữa, quy định hiện hành chưa bao quát được trường hợp người tốt nghiệp trình độ trung cấp học tiếp lên cao đẳng mà có chứng chỉ chuẩn kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin cơ bản/ nâng cao theo quy định của Bộ Thông tin và Truyền thông hay có bài kiểm tra đạt chuẩn đầu vào theo quy định tại điều 10 khoản 5 TT số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH, hay trường hợp người tốt nghiệp THCS, THPT học chương trình trung cấp, cao đẳng có chứng chỉ công nghệ thông tin cơ bản/ nâng cao hay bài thi đạt chuẩn đầu vào thì có được miễn trừ môn học này hay không? Nếu được miễn trừ thì có mâu thuẫn giữa thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH và thông tư số 11/2018/TT-BLĐTĐBX (thực hiện miễn trừ môn học khi họ có chứng chỉ công nghệ thông tin cơ bản/ nâng cao hay bài thi đạt chuẩn mâu thuẫn với miễn nội dung chưa học) hay không?

Ba là, đối với môn Giáo dục thể chất, trường hợp người học hệ cao đẳng (không học trung cấp lên, mà đã tốt nghiệp đại học học thêm bằng cao đẳng nghề) lại không thuộc những trường hợp ở khoản 6 điều 10 thông tư 09/2017 thì miễn trừ môn giáo dục thể chất theo quy định nào? Đối với người tốt nghiệp đại học học hệ trung

§§§ Sdt 1.

cấp cũng chưa có quy định để miễn trừ, bảo lưu kết quả học tập đối với môn học này? Ngoài ra, đặt trường hợp, người tốt nghiệp đại học chuyên ngành giáo dục thể chất học chương trình trung cấp, cao đẳng sẽ áp dụng quy định nào để miễn trừ môn học này?

Bốn là, thiếu quy định điều chỉnh và có quy định nhưng không phù hợp trong môn Pháp luật, hiện nay chưa có hướng dẫn việc miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập đối với môn học này trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng, do đó chưa có căn cứ để thực hiện miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả đối với môn Pháp luật, gây ảnh hưởng đến quyền lợi người học.

Năm là, đối với môn Chính trị, điều 10 khoản 3 Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH quy định: “Được miễn học, miễn thi kết thúc môn học, miễn thi tốt nghiệp đối với môn học Chính trị thuộc các môn học chung trong trường hợp người học đã tốt nghiệp chương trình từ trình độ tương đương...” Cụm từ “*tốt nghiệp chương trình từ trình độ tương đương*” được hiểu như thế nào, cần có những yêu cầu gì để được miễn trừ? Nếu không phải “*trình độ tương đương*” mà trình độ cao hơn như trình độ đại học với chương trình môn chính trị bao gồm Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác- Lenin 5 tín chỉ, Tư tưởng Hồ Chí Minh 2 tín chỉ và Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam 3 tín chỉ; chương trình sau đại học chuyên ngành Chính trị học, Xây dựng Đảng, Chủ nghĩa Mác Lê-nin, Tư tưởng Hồ Chí Minh... ở bậc cao hơn có được miễn trừ hay không?

Sáu là, đối với môn Tiếng anh,

hướng dẫn về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả môn Tiếng anh tại thông tư số 03/2019/TT-BLĐTĐBXH (khi có chứng chỉ ngoại ngữ từ bậc 2 trở lên đối với hệ cao đẳng, khi có chứng chỉ ngoại ngữ bậc 1 trở lên đối với hệ trung cấp) và thông tư số 09/2017/TT-BLĐTĐBXH (quy định được miễn trừ môn học khi có chứng chỉ ngoại ngữ bậc 3) có sự mâu thuẫn nhau. Một điểm nữa, thông tư số 03/2019/TT-BLĐTĐBXH chỉ quy định khung chương trình đối với môn Tiếng anh, vậy đối với các môn ngoại ngữ khác thì thực hiện theo chương trình nào?

4.2.2. Kiến nghị hoàn thiện quy định pháp luật về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng

Thứ nhất, các cơ quan có thẩm quyền cần tiến hành rà soát đồng bộ lại các quy định chưa rõ ràng để kịp thời ban hành văn bản giải thích, hướng dẫn; loại bỏ hoặc sửa đổi, bổ sung các quy định không phù hợp, không rõ ràng để thống nhất áp dụng.

Thứ hai, các cơ quan có thẩm quyền cần bổ sung, hoàn thiện quy định về chương trình các môn chung, các quy định khác có liên quan về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập trong chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng: về điều kiện, nội dung miễn trừ, công nhận, bảo lưu điểm số đã đạt yêu cầu, các loại văn bản giấy tờ cần thiết, trình tự thủ tục thực hiện miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả.

Thứ ba, trước mắt, người viết kiến nghị hoàn thiện một số nội dung quy định pháp luật từ những vướng mắc, khó khăn đã phân tích ở trên:

Một là, đối với người (bất kể trình độ tốt nghiệp) đã có Chứng chỉ chuẩn kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin cơ bản/nâng cao theo quy định của Bộ Thông tin và Truyền thông hay có bài kiểm tra đạt chuẩn đầu vào theo quy định tại điều 10 khoản 5 TT số 09/2017/TT-BLĐTBXH đều được miễn môn Tin học chung, do để đạt được chứng chỉ này, người có chứng chỉ đã có kiến thức cơ bản nhất định về tin học, đồng thời đã trải qua kì thi và được cơ sở có thẩm quyền công nhận kết quả thi và cấp chứng chỉ theo quy định.

Hai là, người học có bằng tốt nghiệp từ trình độ trung cấp trở lên do cơ sở giáo dục nghề nghiệp hoặc cơ sở giáo dục đại học của Việt Nam cấp thì được miễn học, miễn kiểm tra, thi kết thúc môn học trong chương trình đào tạo trình độ tương ứng hoặc thấp hơn đối với môn Giáo dục thể chất, môn Pháp luật.

Ba là, đối với môn giáo dục Chính trị thì cần quy định: “Được miễn học, miễn kiểm tra, thi kết thúc môn học, thi tốt nghiệp môn học Chính trị khi người học có bằng tốt nghiệp từ trình độ trung cấp trở lên do cơ sở giáo dục nghề nghiệp hoặc cơ sở giáo dục đại học của Việt Nam cấp trong chương trình đào tạo trình độ tương ứng hoặc thấp hơn”/hoặc “Được miễn học, miễn thi kết thúc môn học, miễn thi tốt nghiệp đối với môn học Chính trị thuộc các môn học chung trong trường hợp người học đã tốt nghiệp chương trình từ trình độ tương đương hoặc cao hơn”.

Bốn là, sửa đổi quy định tại khoản 4 điều 10 Thông tư 09/2017/TT-BLĐTBXH, theo đó, người học “được miễn học, miễn thi kết thúc môn học Ngoại ngữ thuộc các môn học chung trong trường hợp người

học đã có chứng chỉ ngoại ngữ tương đương hoặc cao hơn trình độ theo học theo Khung năng lực ngoại ngữ 6 bậc dùng cho Việt Nam do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành”. Quy định này giúp thống nhất với quy định tại thông tư 03/2019/TT-BLĐTBH, thông tư số 12/2017/TT-BLĐTBXH ngày 20/04/2017 quy định khối lượng kiến thức tối thiểu, yêu cầu về năng lực mà người học đạt được sau khi tốt nghiệp trình độ trung cấp, trình độ cao đẳng.

V. Kết luận

Tóm lại, với xu hướng hiện nay, việc theo học chương trình trung cấp, cao đẳng đang dần được xã hội quan tâm, trong đó có không ít người đã tốt nghiệp trình độ đại học, sau đại học đã và đang theo học chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng, điều đó cho thấy sự thay đổi sâu sắc về nhận thức trong xã hội giữa việc học đại học và học trung cấp, cao đẳng. Vì vậy, đòi hỏi các cấp, các ngành có thẩm quyền cần sớm tiếp thu ý kiến về các quy định pháp luật chưa phù hợp để kịp thời sửa đổi, bổ sung sao cho phù hợp với tình hình thực tiễn, trước mắt là những quy định về miễn trừ, bảo lưu và công nhận kết quả học tập chương trình đào tạo trình độ trung cấp, cao đẳng để góp phần bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của những người theo học chương trình này./.

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Quốc hội, *Hiến pháp 2013* Nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam.
- [2]. Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, *Thông tư số 09/2017/TT-BLĐTBXH* ngày 13/03/2017.
- [3]. Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, *Thông tư số 10/2018/TT-BLĐTBXH* ngày

26/9/2018.

[4]. Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, *Thông tư số 11/2018/TT-BLĐTBXH* ngày 26/9/2018.

[5]. Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, *Thông tư số 12/2018/TT-BLĐTBXH* ngày 26/9/2018.

[6]. Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, *Thông tư số 13/2018/TT-BLĐTBXH* ngày 26/9/2018.

[7]. Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, *Thông tư số 24/2018/TT-BLĐTBXH* ngày 06/12/2018

[8]. Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, *Thông tư số 03/2019/TT-BLĐTBXH* ngày 17/01/2019.

[9]. Hoàng Phê (Chủ biên) (2019), *Từ điển Tiếng Việt*, Viện Ngôn ngữ học, NXB Hồng Đức.

[10]. Trang website:

- Đặng Anh (21/05/2019), bài viết “*Liên thông ngược*”- *nghịch lý trong giáo dục và đào tạo* tại <https://baothaibinh.com.vn/tin-tuc/11/80973/lien-thong-nguoc-nghich-ly-trong-giao-duc-va-dao-tao>, tham khảo ngày 10/10/2020.

- Phương Hòa- Hồng Vân (21/04/2016), bài viết *Thạc sĩ, cử nhân cắt bằng đi học trung cấp* tại <https://vnexpress.net/thac-si-cu-nhan-cat-bang-di-hoc-trung-cap-3390136.html>, tham khảo ngày 10/10/2020.

- Lê Hữu Việt (27/03/2017), bài viết *Xuất hiện “Liên thông ngược”* tại <https://www.tienphong.vn/giao-duc/xuat-hien-lien-thong-nguoc-1134228.tpo>, tham khảo ngày 10/10/2020.

Địa chỉ tác giả: Viện kiểm sát nhân dân huyện Đan Phượng, TP. Hà Nội

Email: trantronghoan97@gmail.com

